

๒. การปลูกมะม่วงและดูแลรักษา

มะม่วงที่ปลูกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีพื้นที่ปลูก ๙๕,๓๑๖ ไร่ ไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งผลิตใหญ่ในภูมิภาคอื่นๆ ผลผลิตมากกว่าร้อยละ ๙๕ ใช้เพื่อการบริโภคภายในพื้นที่ มีเพียงส่วนน้อยที่เข้าสู่กระบวนการแปรรูปและส่งออก ปัจจุบันเริ่มมีกลุ่มเกษตรกรผลิตมะม่วงที่เน้นคุณภาพในหลายจังหวัด เช่น ขอนแก่น กาฬสินธุ์ เลย อุตรดิตถ์ และชัยภูมิ สามารถยกระดับคุณภาพผลผลิตให้สูงขึ้นจนมีบริษัทผู้รับซื้อมะม่วงเพื่อการส่งออกไปต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาสั่งซื้อเพิ่มมากขึ้น

๒.๑ แหล่งปลูก

สภาพพื้นที่

ปลูกได้ทั้งพื้นที่ดอนและที่ลุ่ม น้ำไม่ท่วมขัง พื้นที่มีความลาดเอียงไม่เกิน ๑๕ เปอร์เซ็นต์

ลักษณะดิน

เป็นดินร่วนหรือร่วนปนทราย และมีความสมบูรณ์ปานกลาง - สูง มีการระบายน้ำดี ดินที่เหมาะสมมีค่าความเป็นกรดปานกลางถึงด่างเล็กน้อย ประมาณ ๕.๕ - ๗.๕ โดยทั่วไปมะม่วงมีความสามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดินที่ค่อนข้างจะกว้าง

สภาพภูมิอากาศ

อุณหภูมิที่เหมาะสมเฉลี่ยทั้งปีประมาณ ๒๐ - ๓๔ องศาเซลเซียส มะม่วงต้องการช่วงแล้งก่อนออกดอกประมาณ ๒ เดือน และอุณหภูมิต่ำเพื่อกระตุ้นการสร้างตาดอกประมาณ ๑๕-๒๐ องศาเซลเซียส ต่อเนื่องกันประมาณ ๒ สัปดาห์ขึ้นอยู่กับพันธุ์ มะม่วงบางพันธุ์ไม่ต้องการอุณหภูมิต่ำเพื่อกระตุ้นการสร้างตาดอก เช่น พันธุ์ที่มีนิสัยการออกดอกทะวาย ได้แก่ โชคอนันต์ น้ำดอกไม้ทะวาย และพิมเสนมัน เป็นต้น ปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง ๗๐๐ - ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปี มีการกระจายตัวของฝนสม่ำเสมอในฤดูฝน

แหล่งน้ำ

เป็นน้ำสะอาด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างที่เหมาะสม ประมาณ ๖.๐ - ๗.๕ มีน้ำเพียงพอโดยเฉพาะในระยะพัฒนาการของผล

๒.๒ พันธุ์

ควรเลือกพันธุ์ที่ตลาดต้องการ สามารถปลูกแล้วเจริญเติบโตดี ให้ผลผลิตสูง และคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามพันธุ์ เนื่องจากมะม่วงบางสายพันธุ์ที่ต้องการปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตแตกต่างกันและมีอิทธิพลต่อคุณภาพมะม่วง เช่น ทางด้านรสชาติ ความกรอบ ความแน่นเนื้อ เป็นต้น พันธุ์ที่นิยมปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนได้แก่ เขียวเสวย แรด แก้วศรีสะเกษ ๐๐๗ และพันธุ์ที่มีศักยภาพในการส่งออกได้แก่ น้ำดอกไม้สีทอง และมหาชนก

พันธุ์รับประทานดิบ

- พันธุ์เขียวเสวย ผลรูปรี - รีป้อม สีผิวเขียวเข้ม ขนาดผลใหญ่ น้ำหนักประมาณ ๔๐๐ กรัมต่อผล ผลผลิตเฉลี่ย ๒๐๐ ผลต่อต้น รสชาติผลดิบหวาน - มัน เมื่อสุกรสหวาน มีกลิ่นหอมอ่อนเฉพาะพันธุ์ สีเนื้อเหลืองอมส้มปลูกได้ทั่วไป โดยที่อุณหภูมิไม่ผันแปรมากนัก เป็นที่นิยมของผู้บริโภคภายในประเทศ

- พันธุ์แรด ผลรูปขอบขนาน ผิวผลเขียวอ่อน เมื่อสุกสีเหลืองทอง และสีปนแดงบริเวณไหล่ผล น้ำหนักผลประมาณ ๓๐๐ กรัมต่อผล ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ ผลต่อต้น รสชาติผลดิบรสหวานอมเปรี้ยว เมื่อสุกรส

หวาน เปรี้ยวเล็กน้อย มีกลิ่นหอมอ่อนเฉพาะพันธุ์ สีเนื้อเข้ม ปลูกได้คุณภาพดีในดินสภาพดินร่วนเหนียว – ร่วนปนทราย

พันธุ์รับประทานสุก บางพันธุ์เป็นที่นิยมของตลาดต่างประเทศ บางพันธุ์นิยมบริโภคภายในประเทศ เท่านั้นเนื่องจากคุณสมบัติไม่เหมาะสม พันธุ์ที่ปลูกกันมาก เช่น พันธุ์น้ำดอกไม้อีสทอง มหาชนก โชคอนันต์ อกร่อง และหนังกกลางวัน เป็นต้น

- **พันธุ์น้ำดอกไม้อีสทอง** ผลรูปทรงรี ผิวผลสีเหลืองทองทั้งผลตั้งแต่ยังไม่แก่จัด สีผล - รูปทรงผล สวนสะดุดตา น้ำหนักประมาณ ๓๕๐ กรัมต่อผล ผลผลิตเฉลี่ย ๓๐๐ ผลต่อต้น รสชาติผลดิบเปรี้ยว เมื่อสุกรสหวานหอมมีกลิ่นหอมเฉพาะพันธุ์ สีเนื้อเหลืองอมส้ม ปริมาณเส้นใยน้อย เมล็ดลีบ ผลค่อนข้างทาทานต่อการขนส่งและโรคแอนแทรกคโนส จึงเหมาะสำหรับการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ ปลูกได้คุณภาพดีในสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับพันธุ์แรด

- **พันธุ์มหาชนก** ผลรูปทรงขอบขนาน ผลสุกผิวสีเหลืองเข้มอมแดงเป็นลักษณะสีที่เด่นสะดุดตา และแตกต่างจากมะม่วงไทยสายพันธุ์อื่น ขนาดผลใหญ่น้ำหนักประมาณ ๒๘๐ - ๓๘๐ กรัมต่อผล ผลผลิตเฉลี่ย ๒๕๐ ผลต่อต้น รสชาติผลดิบเปรี้ยว เมื่อสุกรสหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย มีกลิ่นขี้ไต้บ้าง เนื้อสีส้มอมเหลือง สามารถปลูกได้ทั่วไป ถ้าอุณหภูมิต่ำจะทำให้สีผิวผลสวย เหมาะสำหรับการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ

พันธุ์มะม่วงอุตสาหกรรม

- **พันธุ์แก้วศรีสะเกษ ๐๐๗** ผลรูปไข่กลับ มีลักษณะแก้วจุก ผิวผลดิบสีเขียวปนเหลือง สุกสีเหลือง น้ำหนักผล ๒๕๐ กรัมต่อผล ผลผลิตเฉลี่ย ๓๐๐ ผลต่อต้น รสชาติผลดิบเปรี้ยวอมหวาน เนื้อแน่นกรอบ เปรี้ยวเข้มข้นเนื้อสูงเหมาะสำหรับการดอง และทำขึ้นในน้ำเชื่อมบรรจุกระป๋องเพื่อการส่งออก เมื่อสุกเนื้อแน่นสีเหลืองเข้ม รสหวานมีกลิ่นหอมเฉพาะพันธุ์ สามารถปลูกได้ทั่วไป

๒.๓ การปลูก

การเตรียมพื้นที่

- **พื้นที่ดอน** ปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอแล้วไถตะและไถพรวน ๑ - ๒ ครั้ง
- **พื้นที่ลุ่ม** ควรยกร่องให้ร่องสูงกว่าระดับน้ำที่เคยท่วมสูงสุด ๐.๕ - ๑.๐ เมตร ปลูกม่วงบนสันร่อง ระยะระหว่างสันร่อง ๖ - ๘ เมตร ร่องน้ำกว้าง ๑.๐ - ๑.๕ เมตร

การปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของดิน เช่น สภาพดินที่ระบายน้ำไม่ดี มีปริมาณอินทรีย์วัตถุที่ต่ำเกินไป และมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างไม่เหมาะสม ฯลฯ หากสามารถปฏิบัติการแก้ไขในขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ได้จะสามารถทำได้สะดวก รวดเร็วและลดต้นทุนลงได้อย่างมาก ทั้งนี้ แนะนำให้ทำการตรวจวิเคราะห์ คุณสมบัติดินก่อนการปรับปรุง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย

วิธีการปลูก

๑. การเลือกต้นพันธุ์มะม่วง เป็นพันธุ์ที่คัดเลือกจากสวนหรือแหล่งพันธุ์ที่เชื่อถือได้ ต้นพันธุ์ได้จากการขยายพันธุ์แบบไม่ใช้เพศ เช่น การทาบกิ่ง การเปลี่ยนยอด เป็นต้น ต้นมีความสูงมากกว่า ๖๐ เซนติเมตร มีระบบรากแข็งแรงไม่คดหรืองอ

๒. ระยะปลูก ระยะปลูกทั่วไปคือ ระยะระหว่างแถว ๖ - ๘ เมตร ระหว่างต้น ๖ - ๘ เมตร ระบบการปลูกชิด เช่น ปลูกระยะ ๔ x ๔ เมตร ได้จำนวนต้นและผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่มาก ขณะที่การลงทุนเพิ่มมากขึ้น มีการควบคุมทรงพุ่มและการจัดการมากยิ่งขึ้นกว่าระยะปลูกปกติ

๓. ขั้นตอนการปลูก - ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ เซนติเมตร กรณีพื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ควรขุดหลุมให้มีขนาดใหญ่ขึ้นและใช้วัสดุปรับปรุงเพิ่มมากขึ้น วัสดุปรับปรุงดินที่ใช้กับหลุมขนาดปกติ ประกอบด้วย หินฟอสเฟต ๐.๕ กิโลกรัม, ปุ๋ยอินทรีย์ ๕ - ๑๐ กิโลกรัม, ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา

๒๐๐ - ๓๐๐ กรัม คลุกเคล้ากับดิน นำมะม่วงออกจากถุงแล้วปลุกมะม่วงกลางหลุมปักหลักยึดต้นกันการโยกคลอน แล้วใช้มีดกรีดเอาพลาสติกบริเวณรอยต่อระหว่างยอดพันธุ์กับต้นตอออก ในแหล่งปลูกที่มีลมแรงควรปลุกไม้บังลมเป็นแถวหรือเป็นแนวขวางทิศทางลมล่วงหน้าหรือพร้อมๆ กับการปลุกมะม่วง เช่น สะเดา หรือไผ่ เป็นต้น

ฤดูปลูก ต้นฤดูฝนเหมาะสมที่สุด มะม่วงที่ปลูกจะมีการเจริญเติบโตและตั้งตัวได้ก่อนถึงฤดูแล้ง แต่ถ้าหากมีระบบการให้น้ำก็สามารถปลุกมะม่วงได้ทุกฤดูกาล

๒.๔ การดูแลรักษา

การเตรียมความพร้อมต้นมะม่วง

- **มะม่วงเริ่มปลูกถึงก่อนให้ผลผลิต** กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม ใส่ปุ๋ยและให้น้ำอย่างสม่ำเสมอตลอดปี ตัดแต่งกิ่ง และจัดโครงสร้างต้นให้เหมาะสมกับระยะปลูก ป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้มะม่วงมีกิ่งแข็งแรง มีใบสมบูรณ์

- **มะม่วงระยะให้ผลผลิต** หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้วทำการตัดแต่งกิ่งใส่ปุ๋ยทางดินทันที พร้อมกับการให้น้ำอย่างเพียงพอ เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโต และสร้างความสมบูรณ์ของต้น มะม่วงแตกใบใหม่อย่างน้อย ๒ รุ่นในรอบปี ดูแลรักษาให้ต้นและใบมะม่วงสมบูรณ์เต็มที่

- **การเตรียมความพร้อมสำหรับการสร้างตาดอก** ปลายฤดูฝนได้ต้นมะม่วงที่แข็งแรงสมบูรณ์ ควบคุมต้นให้พักตัวและสะสมอาหาร มะม่วงจะสร้างตาดอกในระยะนี้โดยงดการให้น้ำก่อนฤดูออกดอก ๒ เดือน และไถพรวนรอบนอกทรงพุ่ม เป็นการตัดรากมะม่วงบางส่วน และกำจัดวัชพืชพร้อมกัน ในกรณีที่มีฝนหลงฤดูตกลงมา ควรพ่นปุ๋ยทางใบ เช่น สูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๑๐๐ - ๑๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร เพื่อช่วยให้มะม่วงไม่แตกใบอ่อนและยังคงมีการสะสมอาหารต่อไป

การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต

- **พัฒนาการของตาดอก** มะม่วงจะพักตัวระยะหนึ่งแล้วจะเริ่มแทงช่อดอก ในระยะนี้ควรเริ่มให้น้ำปริมาณน้อยๆ แล้วค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของช่อดอก ทำการป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามคำแนะนำ

- **การเพิ่มการติดผล** หลังจากมะม่วงเริ่มติดผลแล้วควรเพิ่มปริมาณการให้น้ำขึ้น โดยในระยะ ๗ - ๑๐ วันหลังการติดผล เพิ่มปริมาณการให้น้ำมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงระดับที่มะม่วงต้องการอย่างเต็มที่ เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตของช่อดอก

- **การส่งเสริมการพัฒนาของผล** โดยการให้น้ำไปตลอด และหยุดการให้น้ำก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิตประมาณ ๑๐ - ๑๕ วัน ทำการใส่ปุ๋ย ใส่ตามพัฒนาการของผล

- **การป้องกันผลผลิตเสียหาย** การห่อผล ห่อเมื่อผลอายุ ๔๕ - ๖๐ วัน จะทำให้มะม่วงมีคุณภาพดี เช่น ผิวผลสวย ลดการร่วงของผล ลดหรือป้องกันการเข้าทำลายของโรคและแมลงบางชนิด เป็นต้น

การให้ปุ๋ย

กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่มก่อนใส่ปุ๋ยทุกครั้งมะม่วงอายุ ๑ - ๒ ปี ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ - ๒ กิโลกรัม/ต้น/ปี แบ่งใส่ ๒ ครั้งเท่ากัน ในช่วงต้นและปลายฤดูฝน ใส่รอบโคนต้นแล้วพรวนดินกลบ มะม่วงที่ให้ผลผลิตแล้วหรือต้นอายุ ๓ ปีขึ้นไป มีการใส่ปุ๋ยเป็นระยะตามพัฒนาการหรือความต้องการ ดังนี้

- **ระยะบำรุงต้น** หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตและตัดแต่งกิ่งแล้วใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๒๐-๑๐-๑๐ หรือ ๓๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๑ - ๒ กิโลกรัม/ต้น/ครั้ง ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๑๐-๒๐ กิโลกรัม/ต้น/ครั้ง โดยใส่รอบทรงพุ่มแล้วพรวนดินกลบ ใส่ปุ๋ยอีกครั้งเมื่อมะม่วงแตกใบชุดที่ ๒ โดยใส่ปุ๋ยและอัตราเดิม

- **ระยะเร่งสร้างตาดอก** ก่อนมะม่วงออกดอก ๒-๓ เดือน ใส่ปุ๋ย ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๑ - ๒ กิโลกรัม/ต้น สำหรับต้นอายุ ๒ - ๔ ปี , อัตรา ๒ - ๔ กิโลกรัม/ต้น สำหรับต้นอายุ ๕ - ๗ ปี และ ๔ - ๖ กิโลกรัม/ต้น เมื่อต้นอายุ ๘ ปีขึ้นไป

- **ระยะบำรุงผล** หลังดอกบาน ๑ เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ - ๒ กิโลกรัม/ต้น

- **ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต** ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต ๑ เดือน ใส่ปุ๋ย ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑ - ๒ กิโลกรัมต่อต้น และอาจพ่นปุ๋ยทางใบร่วมในระยษนี้ด้วย

อัตราการใช้ปุ๋ย ควรปรับใช้ตามขนาดต้น อายุพืช และความอุดมสมบูรณ์ของดิน อัตราการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมควรใช้ตามค่าการวิเคราะห์ดินและพืช

การให้น้ำ

วิธีการให้น้ำ

- ระบบให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก การปฏิบัติงานทำได้สะดวก ประหยัดแรงงาน พืชได้น้ำสม่ำเสมอ

- การให้น้ำแบบสายยางรดหรือแบบปล่อยตามร่องขนาดเล็กมีต้นทุนต่ำกว่าระบบแรก แต่ควบคุมปริมาณน้ำที่พืชได้รับยาก ไม่สม่ำเสมอ ใช้น้ำ แรงงาน เวลามากกว่าระบบแรก

ปริมาณน้ำ

- มะม่วงระยะบำรุงต้น มีความต้องการน้ำประมาณ ๐.๗ เท่าของอัตราการระเหยน้ำกล่าวคือถ้าสภาพอากาศมีอัตราการระเหยน้ำ ๕ มิลลิเมตรต่อวัน (การระเหย ๑ มิลลิเมตรเทียบเท่ากับน้ำ ๑ ลิตรต่อตารางเมตร) ต้นมะม่วงที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม ๓ เมตร จะต้องให้น้ำประมาณ ๒๒.๕ ลิตร/ต้น/วัน (ครั้ง)

- มะม่วงหลังการติดผล ถือเป็นระยะวิกฤตที่มะม่วงต้องการใช้น้ำมากที่สุด ประมาณ ๐.๗ - ๐.๘ เท่าของอัตราการระเหยน้ำ กล่าวคือ ถ้าสภาพอากาศมีอัตราการระเหยน้ำ ๕ มิลลิเมตร/วัน ต้นมะม่วงที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม ๕ เมตร จะต้องให้น้ำประมาณ ๘๗.๕ - ๑๐๐ ลิตร/ต้น/วัน (ครั้ง)

ความถี่ของการให้น้ำ

ขึ้นกับเนื้อดินและสภาพอากาศ ดินที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายให้น้ำ ๒-๓ วันต่อครั้ง เนื้อดินเป็นดินเหนียวให้น้ำ ๔-๕ วัน/ครั้ง อย่างไรก็ตาม อาจใช้วิธีสังเกตจากความชื้นดินและสภาพของใบมะม่วง ประกอบการวางแผนให้น้ำก็จะได้ผลดียิ่งขึ้น จากตัวอย่างที่ยกมาจากข้างบน ปริมาณการให้น้ำมะม่วงระยะบำรุงต้นพืชต้องการน้ำ ๒๒.๕ ลิตร/ต้น/วัน ถ้าต้องการให้น้ำ ๔ วันต่อครั้ง ดังนั้นต้องให้น้ำเท่ากับ ๙๐ ลิตรต่อครั้ง

การรดให้น้ำ ในช่วงก่อนมะม่วงออกดอก จะต้องรดให้น้ำจนกว่ามะม่วงเริ่มแทงช่อดอกแล้วจึงจะเริ่มให้น้ำอีก

การตัดแต่งกิ่ง

การจัดทรงหรือสร้างทรงพุ่มมะม่วง

- เลือกลำต้นหลัก ๑ ลำต้น ความสูง ๗๕ - ๑๐๐ เซนติเมตร

- ทำลายตายอด ทำให้ตาข้างผลิเกิดเป็นกิ่งแขนง คัดเลือกกิ่งไว้ในทิศทางที่ต้องการ ๓-๕ กิ่ง และเลือกกิ่งไว้ไปอีก ๒ - ๓ ครั้ง ตามขนาดทรงพุ่มที่ต้องการ

- ขนาดพุ่มต้นควรคำนึงถึงความสะดวกในการทำงานรวมถึงความปลอดภัยและเหมาะสมกับเครื่องมือที่มีอยู่

วิธีการตัดแต่งกิ่ง

การตัดแต่งกิ่งแบบบางเบา

- เป็นการบังคับ และเลือกกิ่งให้เจริญเติบโตไปในทิศทางที่ต้องการ

- ตัดแต่งกิ่งที่ไม่ต้องการออก เช่น กิ่งที่โรคและแมลงทำลาย กิ่งกระโดง กิ่งไขว้ กิ่งไม่สมบูรณ์ กิ่งที่ผลิบริเวณปลายกิ่งที่แน่นมากเกินไปออก

การตัดแต่งกิ่งแบบปานกลาง

- เมื่อพุ่มต้นใกล้จะชนกันตัดกิ่งรอบนอกทรงพุ่มทั้งหมดจากปลายยอดลึกเข้าหาศูนย์กลางต้นยาวประมาณ ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร- มะม่วงจะผลิดา แตกกิ่ง - ใบใหม่มาทดแทน

- คัดเลือกกิ่งและตัดแต่งกิ่งอย่างบางเบา หลังการตัดแต่งแบบปานกลางอีก ๑ - ๒ ครั้ง

การตัดแต่งกิ่งแบบหนัก

- เมื่อต้นอายุมาก ต้นถูกโรคและแมลงทำลายหรือต้นทรุดโทรม

- สร้างโครงสร้างต้นมะม่วงใหม่ โดยตัดแต่งกิ่งเปิดกลางทรงพุ่มให้มีความสูง ๑.๕ - ๓.๐ เมตร ปริมาตรทรงพุ่มตัดออกไปประมาณครึ่งหนึ่ง

- กิ่งที่ถูกตัดเป็นแผลขนาดใหญ่ ควรทาแผลด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อราหรือสีน้ำมัน จากนั้นกิ่งจะผลิดาให้กิ่งแขนงใหม่ ทำการคัดเลือกและตัดแต่งกิ่งอย่างบางเบา ๑-๒ ครั้ง

- เมื่อกิ่งแขนงใหม่บริเวณกลางทรงพุ่มมีโครงสร้างเจริญเติบโตแข็งแรงมาทดแทนกิ่งเดิมและคาดการณ์จะสามารถให้ผลผลิตในปีต่อไปได้

- ให้ตัดแต่งกิ่งโครงสร้างเก่าที่อยู่รอบโครงสร้างใหม่ออกมีความยาวใกล้เคียงกับการตัดแต่งกิ่งกลางทรงพุ่มคัดเลือกและตัดแต่งกิ่งแบบบางเบา

- ผลผลิตจะลดลงบ้างประมาณ ๒๐ - ๔๐ เปอร์เซ็นต์ สามารถให้ผลผลิตได้เต็มที่ในปีที่ ๓ หลังจากเริ่มตัดแต่งกิ่งอย่างหนัก

- หลังจากตัดแต่งกิ่งทุกครั้งควรบำรุงต้นมะม่วงทันที ด้วยการใส่ปุ๋ยและให้น้ำ เพื่อเร่งการผลิตสร้างกิ่งและใบใหม่ที่สมบูรณ์มาทดแทนได้อย่างรวดเร็ว

- ป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้งที่มีกิ่ง - ใบอ่อน ผลิมาใหม่

๒.๕ สุขลักษณะและความสะอาด

กิ่งใบมะม่วงที่ได้หลังการตัดแต่งกิ่ง ควรนำไปทำปุ๋ยหมัก ใช้เป็นวัสดุปรับปรุงดิน หากมีเครื่องบดย่อยเศษซากพืช จะทำให้สลายตัวเป็นปุ๋ยเร็วขึ้น สำหรับกิ่งหรือใบที่เป็นโรคควรเผาทำลาย หลังจากใช้เครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องทุ่นแรงแล้ว ควรทำความสะอาดดูแลรักษา ซ่อมบำรุงและเก็บให้เรียบร้อย ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วให้ทำลายอย่างเหมาะสม เช่น ผึ่งดิน ไม่ควรนำไปใช้ใหม่อีก